

Metabolické a endokrinní choroby – je náš přístup vždy racionální?

Ludmila Brunerová¹, Jana Urbanová¹, Jan Brož²

¹Interní klinika FNKV a 3. LF UK Praha

²Interní klinika FN Motol a 2. LF UK Praha

Choosing wisely v rámci metabolických a endokrinních chorob ukazuje neúčelnost některých, v klinické praxi často používaných, postupů. V oblasti diabetologie je velmi kontroverzním tématem rutinní doporučení selfmonitoringu glukózy u diabetiků 2. typu neléčených inzulinem. Shoda naopak panuje v racionální volbě cílové kompenzace diabetu u starších a křehkých osob s omezenou očekávanou délkou života. V oboru endokrinologie se v rámci této iniciativy brojí hlavně proti nadužívání laboratorních vyšetření a sonografie. Komentována jsou také doporučení o racionálních indikacích denzitometrie. Tato doporučení v rámci iniciativ Choosing wisely různých odborných společností obvykle vycházejí z expertních názorů, podpořených výsledky relevantních studií. Nejsou závazná, ale představují určitý návod a impulz k zamyšlení o racionálním managementu péče.

Klíčová slova: Choosing wisely, diabetologie, endokrinologie, hyperlipidemie.

Metabolic and endocrine diseases – is our approach always rational?

Choosing wisely in metabolic and endocrine diseases shows the inutility of some, in clinical practice often used, ways of management. In diabetology, the routine recommendation for selfmonitoring of type 2 diabetic patients not treated with insulin represents a controversial issue. On the contrary, there is a consensus on rational targets of glycemic control in elderly frailty patients with limited life expectancy. In endocrinology (thyroid diseases), the initiative fights against the overuse of some laboratory examinations and ultrasonography. The recommendations on the rational indications of densitometry are discussed. In conclusion, these recommendations within Choosing wisely initiative of different professional associations usually arise from expert views, supported by relevant clinical studies. They represent a challenge to think over rational management of care.

Key words: Choosing wisely, diabetology, endocrinology, hyperlipidemia.

Úvod

Choosing Wisely (nebo také „Less is more“) představuje iniciativu založenou odbornými společnostmi před více než dekádou, jejíž snahou je upozornit na neracionální (často zbytečné, nepřínosné, drahé, někdy také potenciálně nebezpečné) diagnostické a terapeutické aktivity v různých oblastech medicíny (1). Tato iniciativa stojí v určitém protikladu s trendem, jehož rozmachu v medicíně jsme svědky v posledních několika desetiletích. Z různých důvodů (alibismus, ekonomická motivace, obava ze stížností pacientů, které mohou končit až soudním postihem, klientelismus apod.) je někdy volen tak extenzivní management pacientů, že ho lze označit termíny overdiagnosis či overtreatment. Tyto termíny

také užíváme, obvykle v původním znění. Choosing Wisely lze přeložit jako racionální voba, less is more jako méně je více, overdiagnosis jako naddiagnostikování (protiklad poddiagnostikování) a overtreatment jako zbytečně excesivní léčba. Iniciativa obvykle využívá expertních názorů zkušených kliniků, podpořených výsledky relevantních studií. Doporučení v rámci iniciativy Choosing wisely nejsou závazná, měla by však vést k zamyšlení nad možnostmi racionalizace péče.

V následujícím textu jsme vybrali některá témata, která v zahraničí (obvykle anglosaské) odborné literatuře rezonují v rámci iniciativy Choosing wisely v oblasti metabolických chorob (dominantně diabetologie) a endokrinologie.

KORESPONDENČNÍ ADRESA AUTORA: doc. MUDr. Ludmila Brunerová, Ph.D., brunerova@seznam.cz
Diabetologické centrum, Interní klinika FNKV a 3. LF UK
Šrobárova 50, 100 34 Praha 10

Cit. zkr: Vnitř Lék 2021; 67(7): 399–403
Článek přijat redakcí: 16. 9. 2021
Článek přijat po recenzích: 12. 10. 2021